

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

VARAM plānotie darbi un aktualitātes vides un dabas aizsardzības jomā 2023.gadā

Andris Kēniņš, VARAM valsts sekretāra vietnieks
vides aizsardzības jomā

LPS, 01.02.2023.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Gaisa piesārņojuma samazināšanas jautājumi (1)

➤ “Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2020.-2030.gadam” pārskatīšana

Līdz 2024.gadam jāizstrādā **informatīvais ziņojums** par plāna izpildi, kā arī **pilnībā jāpārskata iepriekš izstrādātais plāns**, jāpārskata iepriekš izstrādātās prognozes (tai skaitā, tās jāpielāgo esošajai enerģētiskajai situācijai) un nepieciešamības gadījumā jāiekļauj tajā jauni pasākumi un tas jāiesniedz EK.

➤ uzsākts darbs pie ES finansējuma atbalsta nosacījumu izstrādes pašvaldību **gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības plānos iekļauto pasākumu īstenošanai** (Kopējais finansējums: ~ 5milj. EUR).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Gaisa piesārņojuma samazināšanas jautājumi (3)

2022.gada beigās EK publiskoja jaunu direktīvas priekšlikumu par gaisa kvalitātes regulējuma pārskatīšanu (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A542%3AFIN>).

Šobrīd tiek strādāts pie priekšlikumu analīzes un Latvijas pozīcijas izstrādes.

Š.g. **9.februārī** aicinām piedalīties sanāksmē, kur pastāstīsim par jaunajām prasībām un aicinām arī pašvaldības iesaistīties direktīvas priekšlikumā noteikto prasību izvērtēšanā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aktualitātes piesārņojuma novēršanas jomā

Turpināsies pagājušā gadā uzsāktais darbs pie likuma «Par piesārņojumu» reformas, veicot saskaņošanas procesu ar visām iesaistītajām pusēm:

- likumprojektam «**Piesārņojuma novēršanas likums**», kas noteiks A, B vai C kategorijas piesārņojošās darbības operatoriem saistošas prasības – notika elektroniskā saskaņošana, kā arī tika rīkota starpinstitūciju saskaņošanas sanāksme
- likumprojektam «**Gaisa aizsardzības likums**», kas noteiks prasības, kas saistītas ar gaisa kvalitātes uzlabošanu un valsts kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanu no dažādām tautsaimniecības nozarēm - notika elektroniskā saskaņošana, kā arī tika rīkota starpinstitūciju saskaņošanas sanāksme
- likumprojektam «**Grozījumi Vides aizsardzības likumā**», kas – iekļauj esošos vides trokšņa pārvaldības jautājumus un piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu pārvaldības jautājumus - notika elektroniskā saskaņošana

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aktualitātes 2023.gadā ūdeņu aizsardzības un izmantošanas jomā (1)

- **Upju baseinu apsaimniekošana/ ūdeņu pārvaldība**
- **Notekūdeņu, t.sk. notekūdeņu dūņu, apsaimniekošana**
- **Jūras vides aizsardzība**

26.01.2023. ar ministra rīkojumu ir apstiprināti papildinātie **upju baseinu apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plāni 2022.-2027. gadam**, kas sniedz gan jaunāko upju, ezeru, pazemes ūdeņu stāvokļa un plūdu riska vērtējumu, gan dažādas rīcības situācijas uzlabošanai, t.sk. pašvaldību ierosinātās. Tie ir pieejami LVĢMC tīmekļa vietnē.

Plānojam **grozījumus Ūdens apsaimniekošanas likumā**, pārskatot dažādu ūdeņu pārvaldībā iesaistīto institūciju lomu, t.sk. arī pašvaldību lomu.

Plānojam pārskatīt metodiku aizsargjoslu ap virszemes ūdensobjektiem noteikšanai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aktualitātes 2023.gadā ūdeņu aizsardzības un izmantošanas jomā (2)

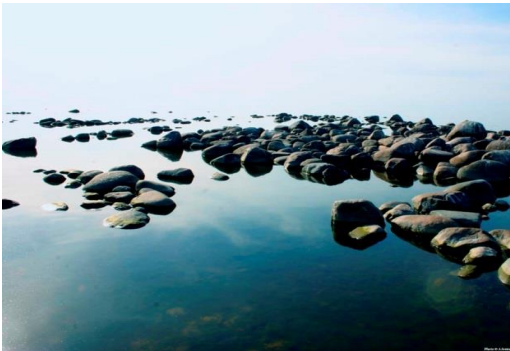
- Starpinstitūciju saskaņošanai nodosim **Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas stratēģiju (22-TA-2945)**.
- Izstrādāsim **nacionālo pozīciju** par priekšlikumu Komunālo **notekūdeņu direktīvas 91/271/EEC pārskatīšanai**, ko saskaņosim ar iesaistītajām pusēm, arī LPS. Par priekšlikumu būs atsevišķa prezentācija šodien, bet 2.februārī ir papildus informatīvs pasākums jebkuram interesentam (tiešsaistē).
- Ja tiks piešķirts LVAF finansējums, plānojam izstrādāt **metodiskus materiālus** par aglomerāciju robežu noteikšanu un decentralizēto kanalizācijas sistēmu uzraudzību.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aktualitātes 2023.gadā ūdeņu aizsardzības un izmantošanas jomā (3)

- Turpināsim starpinstitūciju saskaņošanu **pasākumu programmai laba jūras vides stāvokļa sasniegšanai 2022.-2027. gadā (22-TA-3596)**. Tā paredz dažādas rīcības, t.sk. jūras ūdeņu piesārņojuma un jūrā/tās piekrastē nonākošo atkritumu apjoma samazināšanai.
- **Visu 2023. gadu Latvija turpinās būt prezidējošā valsts Konvencijas par Baltijas reģiona jūras vides aizsardzību ieviešanai izveidotajā Helsinku komisijā**. Plānojas gan sanāksmes, gan citi pasākumi par Baltijas jūras stāvokli un tā uzlabošanai nepieciešamajām rīcībām.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Zemes dzīļu apsaimniekošana

- Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par zemes dzīlēm"« (22-TA-2212) paredz, ka pašvaldības vairs neizsniegs bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas, turpmāk derīgo izrakteņu ieguvei būs jāsaņem licences Valsts vides dienestā. Pārejas noteikumos paredzēts, ka pašvaldība izdos tās atļaujas, iesniegums par kurām saņemts pašvaldībā līdz 30.12.2023. Likumprojekts ir izsludināts 11.01.2023. "

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Likumprojekts “Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā” (akceptēts 1.lasījumā Saeimā 22.12.2022.)

Likumprojektā ietvertie grozījumi

<u>Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam ieviešanas nodrošināšana:</u>	<u>Atkritumu apsaimniekošanas darbību kontroles uzlabošana:</u>	<u>Administratīvā sloga mazināšana:</u>	<u>Ražotāju paplašinātās atbildības sistēmas piemērošanas nostiprināšana:</u>
- noteikta reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru izveidošanas kārtība un funkcijas	- precizētas prasības finanšu nodrošinājuma piemērošanai atkritumu apsaimniekošanas darbībām - precizētas prasības sadzīves atkritumu sadedzināšanai - noteiktas prasības komercdarbības ar atkritumiem reklamēšanai - noteiktas tiesības Valsts vides dienesta darbiniekiem veikt kontrolpirkumus	- atceltas licences metālu atgriezumam un lūžņu iepirkšanai - atvieglotas prasības mazumtirgotājiem , kas savā komercdarbības veikšanas vietā rada vismaz divdesmit tonnas izlietotā iepakojuma mēnesī	- noteiktas prasības riepu ražotājam nodrošināt attiecīgo atkritumu pieņemšanu, savākšanu, apstrādi un pārstrādi, kā arī pienākums segt šo darbību izmaksas un sabiedrības informēšanas pasākumu izmaksas. - tiek noteikta ražotāju paplašinātās atbildības principa piemērošana tekstilzstrādājumiem (apģērbs, apavi un mājas tekstils).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Likumprojektā «Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā» ietvertās prasības riežu apsaimniekošanai

Persona, kas pirmā Latvijas Republikas teritorijā realizē riežas vai ievieš tās Latvijā, lai izmantotu savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai (turpmāk – riežu ražotājs)

Riežu ražotājs slēdz līgumu par piedalīšanos videi kaitīgu riežu atkritumu apsaimniekošanas sistēmā ar videi kaitīgu riežu atkritumu apsaimniekotāju, kas organizē un koordinē nolietoto riežu apsaimniekošanu.

nodrošina nolietoto riežu pieņemšanu, savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi vai reģenerāciju, izmantojot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojumu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Likumprojektā «Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā» ietvertās prasības rieļu apsaimniekošanai

- **Rieļu ražotājs sedz :**
 - nolietoto rieļu savākšanas, pieņemšanas, pārvadāšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un reģenerācijas izmaksas;
 - visas sabiedrības informēšanas pasākumu izmaksas, kas attiecas uz visu veidu rieļu savākšanu, pieņemšanu, pārvadāšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un reģenerāciju.
- **Rieļu ražotājs rieļu tirdzniecības vai nomaiņas vietās:**
 - nodrošina nolietoto rieļu pieņemšanu bez maksas vismaz tādā pašā apmērā, kādā persona iegādājusies riepas šajā rieļu tirdzniecības vai nomaiņas vietā;
 - izvieto informāciju par kārtību, kādā tas nodrošina nolietoto rieļu pieņemšanu (arī tirdzniecības vietnēs internetā).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Likumprojekts «Grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā» (1)

Likumprojekts aktualizēts (22-TA-2444) un 09.12.2022. nodots starpinstitūciju saskaņošanai. Par likumprojektu saņemti iebildumi, tai skaitā FM un EM konceptuāli iebildumi pret likumprojekta tālāko virzību.

Likumprojekts paredz:

1) **noteikt** jaunus DRN objektus:

- ogļūdeņražu ieguve;
- tekstilizstrādājumi;
- plastmasu saturoši izstrādājumi un plastmasu saturoši zvejas rīki, kam nepiemēro ražotāja paplašinātās atbildības sistēmu;
- riepas, ar ko ir aprīkoti transportlīdzekļi (kurus pirmo reizi pastāvīgi reģistrē Latvijā un uz kuriem neattiecas Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likuma 3. panta pirmā daļa);
- plastmasas iepakojums un kompozīta iepakojuma sastāvā esošās plastmasas daudzums, kas pārskata periodā nav pārstrādāts vai reģenerēts;

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Likumprojekts «Grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā» (2)

- 2) **papildināt** nosacījumus atbrīvojuma no DRN samaksas piemērošanai attiecībā uz iepakojumu no plastmasas un kompozīta iepakojumu;
- 3) **paaugstināt** DRN likmes par:
 - transportlīdzekļiem;
 - sadzīves un bīstamo atkritumu apglabāšanu;
 - dabas resursu ieguvi;
- 4) **noteikt** regulējumu ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas izveidei un piemērošanai tekstilizstrādājumiem;
- 5) **precizēt** DRN piemērošanas kārtību par:
 - daļiņu PM₁₀ emisiju gaisā, nosakot DRN piemērošanu kopējām putekļu emisijām (PM);
 - baterijām un akumulatoriem, ievērojot jaunus veidus un formulējumus;
- 6) **precizēt** atbrīvojuma no DRN samaksas spēkā stāšanos laiku pēc līguma noslēgšanas ar depozīta sistēmas operatoru par dalību depozīta sistēmā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE IP projekta «Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju» ietvaros 2023.gadā plānots

- **Veikt izvērtējumu par azbestu saturošo atkritumu apjomiem Latvijas pašvaldībās**, to apsaimniekošanas nepieciešamību un potenciālā atbalsta apmēra noteikšanu mājāsaimniecībās, un **izstrādāt atbalsta programmu**. Atbalsts paredzēts azbestu saturošo šifera plākšņu savākšanai visā Latvijas teritorijā, transportēšanai un drošai apglabāšanai atkritumu poligonos. Atbalsta apjoms EUR 350 000.
- **Izstrādāt pārtikas un bioloģisko atkritumu mērījumu sistēmas metodoloģiju**. Datu vākšana un ziņojuma sagatavošana par Pārtikas un bioloģisko atkritumu apjomiem Latvijā notiks 2025.gadā.
- **Uzstādīt 10 informatīvos stendus ĪADT Latvijas piekrastē, pašvaldību īpašumā esošajās teritorijās**: pie vides objekta Balta Saule un Randu pļavu skatu torņa (Limbažu nov.); noejā uz jūru Daugavgrīvā un Vecāķu pludmalē (Rīgā); noejā uz jūru Lilastē (Ādažu nov.); Kolkasragā (Talsu nov.); pie Ovīšu bākas (Ventspils nov.); pie Papes bākas (Dienvidkurzemes nov.). Katrā vietā plānots stenda atklāšanas pasākums.
- **Veikt sagatavošanās darbus metodoloģijas izstrādei, kā aprēķināt ietekmi uz klimatu** no atkritumu transportēšanas, pārstrādes, apglabāšanas reģionālā līmenī. 2025.gadā plānotas apmācības pašvaldību un Reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru pārstāvjiem.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2023. gada plānotie darbi dabas aizsardzības jomā

- Informatīvais ziņojums – MK par Dabas skaitīšanas (ES nozīmes biotopu kartēšanas) rezultātiem;
- Regulējums par invazīvajām sugām, Sugu un biotopu aizsardzības likuma un Augu aizsardzības likuma grozījumi;
- Dabas plānu un individuālo noteikumu izstrāde (sarežģītākās- Lubāns, Gaujas un Ķemeru NP; AAA “Augšdaugava”)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas atjaunošanas regulas projekta virzība

- Latvijas pozīcijai atbilstošu konceptuālu priekšlikumu sagatavošana regulas projektam;
- Pēc regulas apstiprināšanas - papildus finansējums un cilvēku resursi regulas ieviešanai;
- Pēc regulas pieņemšanas- nacionālo plānu izstrāde, pašvaldību iesaiste.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija

- Ministru kabineta informatīvais ziņojums par 10 % un 30% aizsargājamo teritoriju noteikšanu.
- Vienošanās par aizsargāto teritoriju atlases un nominēšanas principiem un kritērijiem un laika grafiku.
- Pēc MK informatīvā ziņojuma apstiprināšanas Latvijas priekšlikumu iesniegšana EK.
- Ministru kabineta informatīvais ziņojums par aizsardzības stāvokļa uzlabošanas pasākumiem. Informatīvo ziņojumu sabiedriskā apspriešana TAP.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Informācija par jaunajiem dabas liegumiem:

- plānots izveidot 81 jaunu dabas liegumu (96 % valsts zeme, 4 % privātīpašums);
- skars lielāko daļu pašvaldību – Aizkraukles, Jēkabpils, Alūksnes, Augšdaugavas, Balvu, Bauskas, Cēsu, Dienvidkurzemes, Dobeles, Gulbenes, Jelgavas, Kuldīgas, Ludzas, Madonas, Ogres, Preiļu, Rēzeknes, Ropažu, Salacgrīvas, Smiltenes, Talsu, Valkas, Valmieras, Varakļānu, Ventspils;
- provizoriski aprīlī/maijā pašvaldībām ministrija prasīs atzinumus;
- dabas liegumi tiek veidoti, lai izbeigtu Eiropas Komisijas ierosināto pārkāpumu procedūra 2019/2304 pret Latviju. Saistībā ar to Latvijai ir pienākums veidot papildus *Natura 2000* teritorijas biotopa Staignāju meži 9080* un biotopa Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas 6270* aizsardzībai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Informācija par jaunu aizsargājamo ainavu apvidu “Koknese-Odziena”:

- Tiek veidots, lai izbeigtu Eiropas Komisijas ierosināto pārkāpumu procedūra 2019/2304 pret Latviju par nepietiekamu *Natura 2000* tīkla izveidi sikspārņa - Eiropas platauša aizsardzībai;
- Teritorija kā piemērotākā noteikta Eiropas platauša sugas aizsardzības plānā (apstiprināts 2021.gadā);
- Teritorijas platība gandrīz 20 tūkst. ha (valsts (LVM) zeme – 40%, privātīpašumi – 58% (11 tūkst. ha)). Ietilpst jau esoši mikroliegumi (73 ha);

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Informācija par jaunu aizsargājamo ainavu apvidu “Koknese-Odziena”:

Vienlaikus ar teritorijas izveidi tiks virzīti arī Individuālie noteikumi:

- Koknese un ciemi – neitrālajā zonā
- Plānots, ka visā teritorijā aizliegts būvēt vēja elektrostacijas;
- Lielākā daļa ainavu aizsardzības zonā (galvenajā un kopšanas cirti jāatstāj 10 koki (vecākās un lielākās priedes);
- Esošie mikroliegumi – regulējamā režīma zonā;
- Dabas vērtību koncentrācijas vietas – lieguma un parku zonās.

Pēc teritorijas izveides tā tiks iekļauta Natura 2000 teritoriju sarakstā (likuma «Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām» grozījumi), jo tikai tad būs izpildīta Biotopu direktīvas prasība.

Pašvaldībai un īpašniekiem projekti tiks nosūtīti februāra beigās.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!